

УДК 378.018.43:378.091.212-049.3](045)

https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4(12)-189-199

Кочубей Олена Василівна доктор філософії, викладач кафедри хімії та екології, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, https://orcid.org/0000-0002-5047-6694

Совгіра Світлана Василівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри хімії та екології, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, https://orcid.org/0000-0002-8742-7773

Душечкіна Наталія Юріївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри хімії та екології, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, https://orcid.org/0000-0002-4203-7122

ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. У статті здійснено ґрунтовний аналіз сутності, структури та основних напрямів реалізації педагогічної підтримки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю реагування на глобальні виклики, спричинені пандемією COVID-19 та повномасштабною війною в Україні, які суттєво трансформували формат освітньої взаємодії. В таких умовах педагогічна підтримка набуває особливого значення не лише як засіб забезпечення якості освіти, а й як механізм збереження емоційного добробуту, соціальної стабільності та рівного доступу студентів до освітніх ресурсів.

Педагогічна підтримка розглядається як багатовимірна система, що включає академічну, емоційну, організаційну, цифрову та соціальну складові. Академічна підтримка реалізується через допомогу у засвоєнні навчального матеріалу, надання зворотного зв'язку та індивідуальних консультацій. Емоційна підтримка полягає у створенні психологічно безпечного освітнього середовища, що сприяє розвитку мотивації та стійкості. Організаційна підтримка забезпечує чіткість, послідовність і прогнозованість навчального процесу. Цифрова підтримка спрямована на доступ до онлайн-платформ і навчального контенту, а соціальна – сприяє формуванню почуття належності до академічної спільноти.

Автори провели теоретичний аналіз сучасних підходів до організації підтримки у цифровому навчальному просторі, зокрема андрагогіки, менторства,

е-тьюторства та фасилітації. На основі вивчення українського й зарубіжного досвіду визначено ефективні цифрові інструменти реалізації педагогічної підтримки: Moodle, Google Classroom, Zoom, Microsoft Teams, Padlet, Google Docs, месенджери та соціальні мережі. Підкреслено переваги їх інтеграції для забезпечення інклюзивності та персоналізації навчання.

Окреслено основні виклики, які ускладнюють підтримку: цифрова нерівність, емоційне вигорання, зниження мотивації, обмеженість прямої комунікації. Аргументовано необхідність впровадження проактивних стратегій підтримки, спрямованих на запобігання фрустрації та втраті навчальної мотивації студентів, особливо в умовах кризи. Перспективними напрямами розвитку системи підтримки визначено: менторські програми, підвищення цифрової грамотності викладачів, персоналізація освітніх траєкторій, інституційна підтримка у формі психологічного консультування, кризових служб і ресурсних центрів.

У висновках наголошено, що педагогічна підтримка має бути системною, індивідуалізованою та технологічно підкріпленою, аби відповідати динамічним потребам здобувачів освіти. У контексті війни та післякризового відновлення вона стає ключовим чинником не лише академічної успішності, а й психологічної стійкості й соціальної адаптації студентства.

Ключові слова: педагогічна підтримка; дистанційне навчання; здобувачі вищої освіти; цифрові інструменти; емоційна стійкість; мотивація; академічна взаємодія.

Kochubei Olena Doctor of Philosophy, Lecturer at the Department of Chemistry and Ecology, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, https://orcid.org/0000-0002-5047-6694

Sovhira Svitlana Doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the Department of Chemistry and Ecology, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, https://orcid.org/0000-0002-8742-7773

Dushechkina Nataliia Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Chemistry, and Ecology Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, https://orcid.org/0000-0002-4203-7122

PEDAGOGICAL SUPPORT OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE PROCESS OF DISTANCE LEARNING: EXPERIENCE AND PROSPECTS

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the essence, structure, and main areas of pedagogical support for higher education students in the

context of distance learning. The urgency of the study is determined by the need to respond to global educational challenges caused by the COVID-19 pandemic and the full-scale war in Ukraine, which have significantly transformed the format of educational interaction. In these circumstances, pedagogical support becomes not only a tool for improving the quality of education but also a mechanism for maintaining students' emotional well-being, social stability, and access to learning resources.

The article highlights pedagogical support as a multidimensional system that includes academic, emotional, organizational, digital, and social components. Academic support is implemented through assistance in mastering educational material and providing timely feedback. Emotional support involves creating a psychologically safe educational space that fosters motivation and resilience. Organizational support ensures the clarity and structure of the educational process. Digital support addresses accessibility to online platforms and educational content, while social support facilitates a sense of community and inclusion in the academic environment.

The authors provide a thorough theoretical analysis of modern approaches to educational support in the digital learning space, with a special focus on andragogy, mentoring, e-tutoring, and facilitation. Based on the analysis of Ukrainian and international practices, the paper defines effective digital tools for the implementation of support: Moodle, Google Classroom, Zoom, Microsoft Teams, Padlet, Google Docs, messengers, and social media platforms. The benefits of integrating these tools into distance learning environments to ensure inclusivity and personalization are outlined.

Additionally, the article identifies key challenges: digital inequality, emotional burnout, reduced motivation, and limited real-time communication. The authors argue for the implementation of proactive support strategies aimed at preventing student frustration and dropout, especially in crisis conditions. Promising areas for the development of support systems include mentoring programs, teacher training in digital literacy, personalized educational trajectories, and institutional support structures such as counseling services and crisis centers.

The conclusions emphasize that pedagogical support must be systematic, individualized, and technologically enhanced to meet the evolving needs of students. In the context of war and post-crisis recovery, it plays a critical role in ensuring not only academic success but also psychological stability and social adaptation.

Keywords: pedagogical support; distance learning; higher education students; digital tools; emotional resilience; motivation; academic interaction.

Постановка проблеми. У сучасних реаліях система вищої освіти зазнала безпрецедентних викликів, зумовлених пандемією COVID-19 та

повномасштабною війною в Україні. Обидва чинники стали потужними каталізаторами трансформацій у сфері освіти, наслідком чого став стрімкий перехід до дистанційного та змішаного навчання. Ці процеси супроводжувалися не лише технічними труднощами, а й кардинальною зміною парадигми освітньої взаємодії. Втрата звичної структури аудиторного навчання, обмеження безпосереднього спілкування, емоційна напруга, зниження рівня мотивації та відчуття самотності - усі ці явища істотно вплинули на психологічний стан студентів і ефективність навчального процесу в цілому.

Водночас цифровізація освіти створила передумови для активного переосмислення ролі викладача. У нових умовах він виступає не лише джерелом знань, а й фасилітатором, наставником, координатором навчальної діяльності, модератором комунікації. Саме тому проблема педагогічної підтримки набуває принципово нового змісту. Вона перестає бути допоміжним елементом і трансформується в стратегічну складову освітнього процесу, покликану забезпечити не лише академічну успішність, а й емоційне благополуччя, соціальну підтримку, адаптивність здобувачів вищої освіти до нових реалій.

Аналіз практики впровадження дистанційного навчання засвідчив, що попри наявність технічних можливостей, реалізація педагогічної підтримки часто стикається з низкою суперечностей. З одного боку, існує широкий спектр цифрових інструментів, платформ, сервісів, які потенційно здатні забезпечити ефективну взаємодію між викладачами та студентами. З іншого - спостерігається нерівний доступ до технологій, дефіцит цифрової грамотності, перевантаження викладачів, відсутність системного підходу до впровадження підтримки в умовах стресу, ізоляції, нестабільності. Це призводить до того, що частина здобувачів освіти фактично опиняється у вразливому становищі - не лише освітньому, а й емоційному та соціальному.

Педагогічна підтримка у дистанційній формі вимагає не лише технічного ресурсу, а передусім методичного, організаційного, психологічного і ціннісного переосмислення підходів до навчання. Від викладача очікується здатність працювати в умовах невизначеності, адаптувати методики до індивідуальних потреб студентів, створювати простір довіри та взаємодії. Водночас інституційний рівень підтримки часто виявляється неготовим до таких викликів, що зумовлює фрагментарність і несистемність застосовуваних підходів.

Таким чином, актуальність проблеми зумовлена необхідністю формування ефективних моделей педагогічної підтримки, які враховують комплексність викликів сучасності - як технічних, так і гуманітарних. Важливим є також наукове осмислення досвіду вітчизняних закладів вищої освіти, систематизація ефективних практик, що виникли у відповідь на воєнні загрози, цифрову нерівність, емоційне виснаження. Потребує уточнення саме поняття

педагогічної підтримки в сучасному освітньому контексті, його структурування та операціоналізація.

Отже, проблема полягає не лише в необхідності реалізації педагогічної підтримки в умовах дистанційного навчання, а й у пошуку оптимальних шляхів її інституціоналізації, персоналізації та інтеграції в освітню стратегію ЗВО, що дозволить забезпечити сталість освітнього процесу навіть в умовах затяжних криз і форс-мажорних обставин.

Аналіз останніх досліджень

Проблема педагогічної підтримки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання набула значної актуальності у світлі глобальних трансформацій, спричинених пандемією COVID-19, активною цифровізацією освіти та, зокрема, соціальними потрясіннями, пов'язаними з війною в Україні. Вона стала предметом численних досліджень, у яких педагогічна підтримка розглядається як цілісна система допомоги студентам у процесі засвоєння знань, розвитку особистості, адаптації до нових форм організації навчання та соціальної взаємодії в освітньому середовищі.

У вітчизняній педагогічній науці спостерігається зростання кількості праць, присвячених як теоретичному осмисленню, так і практичним аспектам організації підтримки в умовах дистанційного та змішаного навчання. Так, у дослідженнях О. Спіріної [3], С. Трубачевої, В. Кухаренка та інших педагогічна підтримка трактуються як педагогічно доцільні дії, спрямовані на формування умов для ефективного навчання, що включають когнітивний, емоційний і соціальний виміри. Автори наголошують на необхідності інтеграції підтримки в структуру освітнього процесу, її сталості, системності та індивідуалізації.

Значний внесок у розроблення концептуальних засад педагогічної підтримки зробили В. Козакова та Л. Пшенична [2], які підкреслюють важливість сталого педагогічного супроводу, що охоплює не лише академічні, а й емоційно-психологічні аспекти взаємодії. Зокрема, йдеться про надання зворотного зв'язку, створення умов для розвитку навчальної автономії, стимулювання залученості студентів до академічної спільноти.

Питання цифрової підтримки, підвищення цифрової грамотності викладачів, формування інформаційної культури студентів широко розглядаються у працях С. Бикової [5], І. Іванової [4], С. Ткаченка [6]. Вони акцентують увагу на викликах, пов'язаних із швидкою діджиталізацією освіти, недостатньою методичною підготовленістю педагогів до роботи у віртуальному середовищі, а також цифровою нерівністю між різними категоріями студентів.

Особливу увагу науковців привертає психолого-емоційна складова педагогічної підтримки. Дослідження свідчать, що дистанційна освіта, особливо в умовах війни, значно посилює відчуття ізоляції, тривожності, втрати

мотивації у студентів. У зв'язку з цим актуальними стають напрями, пов'язані з формуванням підтримуючого емоційного середовища, розвитку емпатійного стилю педагогічної взаємодії, налагодження систем зворотного зв'язку та психологічного консультування.

Зарубіжні дослідження також демонструють широкий спектр підходів до розуміння й реалізації педагогічної підтримки. У працях M. Knowles, E. Holton, R. Swanson [10] представлено андрагогічний підхід, відповідно до якого студент розглядається як активний учасник навчального процесу, що потребує не директивного управління, а підтримки, орієнтованої на партнерство, самостійність, практичну значущість навчального матеріалу. Педагогічна підтримка у такому контексті постає як динамічний процес супроводу розвитку особистості, що ґрунтується на принципах довіри, поваги, адаптивності.

J. Salmon [7], G. Conole [8], B. Means [7] досліджують підтримку в цифровому середовищі через призму освітнього дизайну, фасилітації, модерації онлайн-взаємодії. Наприклад, «модель п'яти етапів» Дж. Салмон визначає послідовність включення студентів у навчальний процес від соціалізації до рефлексії, підкреслюючи значення підтримки на кожному з етапів. G. Conole зосереджує увагу на гнучкості цифрового середовища та потребі в балансі між технологічною інновацією та людською чутливістю.

Водночас низка дослідників наголошують на ризиках «технологічного оптимізму» — переконання, що цифрові інструменти автоматично забезпечують якісну підтримку. Наприклад, у публікаціях C. Hodges, T. Trust, A. Bond [9] чітко розмежовано поняття emergency remote teaching і повноцінного онлайн-навчання, вказуючи на потребу у змінах педагогічного мислення, а не лише інструментарію.

Попри вагомі теоретичні напрацювання, вітчизняна наука ще недостатньо систематизувала досвід підтримки здобувачів вищої освіти в умовах тривалих кризових станів, зокрема повномасштабної війни. Недостатньо дослідженими залишаються моделі інституційної підтримки (психологічні служби, центри е-навчання, кризові хаби в ЗВО), інтеркультурні та соціально-вразливі аспекти педагогічного супроводу, а також можливості адаптивних платформ на основі big data та AI-технологій у персоналізації освітнього процесу.

Отже, аналіз наукових джерел засвідчує глибину й багатогранність підходів до педагогічної підтримки, водночас актуалізує потребу в подальших дослідженнях з урахуванням українського контексту, особливо в умовах війни та відновлення освітньої системи. Системне осмислення, моделювання та емпіричне тестування ефективних стратегій підтримки є важливим завданням сучасної педагогічної науки.

Метою статті є аналіз сутності, структурних компонентів і форм реалізації педагогічної підтримки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання, а також визначення перспектив її удосконалення в сучасних соціальних і освітніх умовах.

Виклад основного матеріалу. У світлі глибоких змін, що відбулися в системі вищої освіти внаслідок пандемії COVID-19 та повномасштабної війни в Україні, значення педагогічної підтримки здобувачів освіти суттєво зросло. Зміна форм організації навчального процесу, обмеження очного спілкування, підвищене інформаційне навантаження, емоційне напруження та порушення звичної структури соціальних зв'язків обумовили необхідність переосмислення ролі викладача, механізмів взаємодії з учасниками освітнього процесу та створення нового типу підтримувального освітнього середовища. В умовах коли здобувачі освіти стикаються з численними бар'єрами - як технічними, так і психологічними - особливої ваги набуває не лише зміст навчання, а й ті умови, в яких воно відбувається, зокрема - наявність або відсутність педагогічної підтримки.

У сучасному розумінні педагогічна підтримка у вищій освіті — це багатовимірна, системна діяльність, що спрямована на забезпечення успішної освітньої траєкторії кожного здобувача освіти шляхом академічного, організаційного, емоційного, цифрового та соціального супроводу. Її реалізація стає необхідною умовою не лише академічного прогресу, а й психологічного благополуччя, розвитку автономності, зниження тривожності та підтримки внутрішньої мотивації до навчання. Особливо це важливо у дистанційній або змішаній формі навчання, де традиційна підтримка, пов'язана з живою взаємодією в аудиторіях, є обмеженою або взагалі відсутньою.

Академічна підтримка у дистанційному навчанні передбачає широкий спектр заходів, спрямованих на формування сприятливого когнітивного середовища. До таких заходів належить надання методичних рекомендацій, інструкцій, додаткових пояснень, індивідуальних консультацій, використання мультимедійних ресурсів, створення інтерактивних завдань та проведення регулярного оцінювання з формувальною метою. Ефективна академічна підтримка враховує індивідуальні стилі навчання студентів, їх попередній досвід, пізнавальні можливості та потреби. У дистанційному форматі така підтримка значною мірою забезпечується через функціонал цифрових платформ, які дозволяють організовувати модульне навчання, диференціювати завдання, налаштовувати маршрути засвоєння матеріалу. Проте для її повноцінної реалізації необхідно, щоб викладач був не лише носієм знань, а й тьютором, наставником, готовим гнучко реагувати на запити кожного студента.

Організаційна підтримка охоплює забезпечення структурованості, логічності та передбачуваності навчального процесу. У дистанційній формі

вона реалізується через надання чіткого розкладу, регламентів виконання завдань, опису модулів курсу, календарів активностей, графіків консультацій. Однією з ключових умов ефективної організаційної підтримки є прозорість критеріїв оцінювання, чіткість формулювань завдань, доступність інструкцій і пояснень. У ситуаціях, коли студенти мають обмежений час, нестабільний зв'язок або змінюють місце перебування (наприклад, через воєнні дії), саме організаційна чіткість виступає тим ресурсом, який дозволяє їм не втратити зв'язок з навчальним процесом. Таким чином, організаційна підтримка виконує функцію «якоря» стабільності у нестабільному середовищі.

Психолого-емоційна підтримка у дистанційному навчанні є, без перебільшення, критично важливою. Підвищене когнітивне навантаження, ізоляція, брак неформального спілкування, тривожність через зовнішні чинники (зокрема, загрози безпеці) - все це створює ситуації психологічного дистресу у студентів. У такому контексті емоційна підтримка з боку викладача - не лише додаткова функція, а необхідність. Вона реалізується через емпатійне ставлення, доброзичливий тон комунікації, надання можливостей для емоційного вираження, підтримувальне оцінювання, заохочення, розуміння індивідуальних обставин. Значну роль відіграє регулярний зворотний зв'язок, можливість студенту звернутися з питаннями або проблемами без остраху бути осудженим. Також ефективним є створення відкритих форумів, чатів, неформальних онлайн-зустрічей, що сприяють емоційному розвантаженню та згуртуванню групи.

Цифрова підтримка є основою дистанційного навчання. Вона охоплює як технічну допомогу у використанні платформ і сервісів, так і створення доступного, зрозумілого, адаптованого цифрового контенту. В умовах обмеженого інтернет-зв'язку або слабкого технічного забезпечення особливо важливо надавати матеріали в різних форматах (текст, аудіо, відео), передбачати офлайн-доступ, використовувати інтерактивні, але нескладні інструменти. Викладач повинен володіти базовими навичками цифрової педагогіки, вміти організувати змістовну взаємодію через LMS (Moodle, Google Classroom), синхронні сервіси (Zoom, BigBlueButton), хмарні платформи (Google Workspace, Microsoft 365), мобільні застосунки (Kahoot, Quizlet), соціальні медіа (Facebook-групи, Telegram-канали) тощо. Проте цифрова підтримка — це не лише «техніка», а і методика: як презентовано контент, як організовано зворотний зв'язок, чи враховано особливості аудиторії. Саме від балансу між технологією і педагогікою залежить якість цифрової підтримки.

Соціальна підтримка спрямована на розвиток відчуття належності до академічної спільноти, створення безпечного простору для комунікації, взаємодопомоги та партнерства. Дистанційне навчання послаблює соціальні

зв'язки, унеможливлює випадкові зустрічі, обговорення «на перерві», обмін емоціями. У таких умовах необхідно створювати спеціальні формати взаємодії: онлайн-групи підтримки, форуми, творчі простори, неформальні зустрічі, peer-to-peer-консультації. Студенти мають відчувати, що не залишилися наодинці зі своїми труднощами, що поруч є колеги, куратори, ментори, викладачі, готові вислухати, допомогти, підтримати. Соціальна підтримка - це про спільноту, в якій кожен важливий.

Однак повноцінна реалізація педагогічної підтримки у дистанційному навчанні стикається з низкою викликів. По-перше, це цифрова нерівність - проблема, що проявляється як на макрорівні (регіональні відмінності у доступі до інтернету), так і на мікрорівні (наявність пристроїв у конкретного студента). По-друге, психологічна виснаженість як студентів, так і викладачів. По-третє, інституційна неготовність до системного впровадження програм підтримки - відсутність положень, нормативного забезпечення, розподілу ролей, ресурсів. По-четверте, недостатня цифрова компетентність педагогів, які часто не мають відповідної підготовки до фасилітативної, менторської, консультувальної ролі.

Разом із тим, досвід українських закладів вищої освіти демонструє зростаючу здатність до адаптації. Розробляються внутрішні політики підтримки, впроваджуються менторські програми, запускаються цифрові хаби, платформи взаємодії, проводяться тренінги для викладачів. Особливе значення має співпраця із студентським самоврядуванням, волонтерами, психологами. Сформувалися нові формати підтримки - від асинхронних консультацій до онлайн-груп за інтересами, від «гарячих ліній» до чат-ботів допомоги.

Таким чином, педагогічна підтримка в умовах дистанційного навчання є не просто допоміжним інструментом, а невід'ємною складовою освітнього процесу, що забезпечує не лише академічну, а й соціальну, психологічну, технологічну сталість. Її реалізація вимагає інтеграції різних ресурсів – людських, цифрових, методичних, а також високого рівня професійної рефлексії викладача, який здатен бачити студента не лише як споживача знань, а як особистість, що розвивається у складному світі.

Висновки. Педагогічна підтримка здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання є ключовим чинником забезпечення якості освітнього процесу, формування мотивації до навчання, психологічного благополуччя студентів та ефективної взаємодії між усіма учасниками освітнього середовища. Вона охоплює академічний, психолого-емоційний, організаційний, цифровий і соціальний виміри, що у своїй сукупності дозволяють створити безпечне, гнучке та підтримуюче освітнє середовище.

Результати теоретичного аналізу свідчать, що ефективна педагогічна підтримка потребує поєднання методичної майстерності викладача, розвитку

цифрової інфраструктури, адаптації навчального контенту до потреб студентів і впровадження індивідуалізованих моделей взаємодії. Цифрові інструменти відіграють вирішальну роль у забезпеченні доступності, безперервності та персоналізації підтримки, але їх ефективність залежить від рівня цифрової грамотності, технічного забезпечення та готовності до зміни педагогічної ролі.

У контексті воєнного стану, соціальних викликів та трансформацій вищої освіти педагогічна підтримка здобувачів вимагає стратегічного підходу: інституційної політики підтримки, професійного розвитку викладачів, запровадження системи психологічної допомоги, формування освітніх спільнот. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на емпіричному вивченні ефективності окремих моделей підтримки, аналізі досвіду конкретних ЗВО та порівнянні національних освітніх практик у міжнародному контексті.

Література:

1. Кабиш М. Суть і структура педагогічної майстерності викладача загальноосвітніх дисциплін закладу професійної освіти. *Професійна педагогіка*. 2021. Вип. 2(23). С. 108–118.

2. Козакова В. А., Пшенична Л. А. Педагогічна підтримка студентів у цифровому освітньому середовищі. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. Вип. 2(48). С. 31–36.

3. Спіріна О. М. Організація педагогічного супроводу в умовах дистанційного навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Вип. 5(79). С. 25–34.

4. Іванова І. В. Особливості емоційної підтримки студентів в онлайн-освіті. *Вища освіта України*. 2021. Вип. 2. С. 112–117.

5. Бикова С. В. Цифрова компетентність викладача як чинник ефективного дистанційного навчання. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2022. Вип. 200. С. 45–49.

6. Ткаченко С. В. Підготовка майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у професійній діяльності. *Освітній простір України*. 2019. Вип. 1. С. 123–127.

7. Darling-Hammond L., Schachner A., Edgerton A. K. Restarting and Reinventing School: Learning in the Time of COVID and Beyond. *Learning Policy Institute*. 2020. URL: https://learningpolicyinstitute.org/product/restarting-reinventing-school-covid

8. Conole G. Learning Design and Open Education. In: The Open Book. *Ubiquity Press*. 2018. URL: https://doi.org/10.5334/bbc.m

9. Trust T., Whalen J. Should Teachers Be Trained in Emergency Remote Teaching? Lessons Learned from the COVID-19 Pandemic. *Journal of Technology and Teacher Education*. 2020. Vol. 28(2). P. 189–199.

10. Hodges C., Moore S., Lockee B., Trust T., Bond A. The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning. *Educause Review*. 2020. URL: https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning

References:

1. Kabysh M. (2021). Sut i struktura pedahohichnoi maisternosti vykladacha zahalnoosvitnikh dystsyplin zakladu profesiinoi osvity [Essence and structure of pedagogical mastery of general education disciplines teacher in vocational education institution]. *Profesijna pedahohika – Professional Pedagogics*, 2(23), 108–118. [in Ukrainian]

2. Kozakova V. A., Pshenychna L. A. (2021). Pedahohichna pidtrymka studentiv u tsyfrovomu osvitnomu seredovyshchi [Pedagogical support of students in a digital educational environment]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka – Pedagogical Education: Theory and Practice*, 2(48), 31–36. [in Ukrainian]

3. Spirina O. M. (2020). Orhanizatsiia pedahohichnoho suprovodu v umovakh dystantsiinoho navchannia [Organization of pedagogical support in distance learning conditions]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information Technologies and Learning Tools*, 5(79), 25–34. [in Ukrainian]

4. Ivanova I. V. (2021). Osoblyvosti emotsiinoi pidtrymky studentiv v onlain-osviti [Features of emotional support for students in online education]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher Education of Ukraine*, 2, 112–117. [in Ukrainian]

5. Bykova S. V. (2022). Tsyfrova kompetentnist vykladacha yak chynnyk efektyvnoho dystantsiinoho navchannia [Digital competence of a teacher as a factor of effective distance learning]. *Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohika – Scientific Notes. Series: Pedagogy*, 200, 45–49. [in Ukrainian]

6. Tkachenko S. V. (2019). Pidhotovka maibutnikh pedahohiv do vykorystannia tsyfrovykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Training of future teachers for the use of digital technologies in professional activity]. *Osvitnii prostir Ukrainy – Educational Space of Ukraine*, 1, 123–127. [in Ukrainian]

7. Darling-Hammond L., Schachner A., Edgerton A. K. (2020). Restarting and reinventing school: Learning in the time of COVID and beyond. *Learning Policy Institute*. Retrieved from https://learningpolicyinstitute.org/product/restarting-reinventing-school-covid

8. Conole G. (2018). Learning design and open education. In: *The Open Book. Ubiquity Press*. Retrieved from https://doi.org/10.5334/bbc.m

9. Trust T., Whalen J. (2020). Should teachers be trained in emergency remote teaching? Lessons learned from the COVID-19 pandemic. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 189–199.

10. Hodges C., Moore S., Lockee B., Trust T., Bond A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*. Retrieved from https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning